

Історія та розвиток фінансової інтеграції в ЄС

Фінансова інтеграція в Європі бере свій початок у повоєнний період, коли країни шукали шляхи для економічної стабілізації та відновлення. Основними рушійними факторами інтеграційних процесів стали необхідність у політичній стабільності, економічному відновленні та запобіганні повторенню збройних конфліктів.

Зародження фінансової інтеграції

Повоєнний період

Після Другої світової війни Європа опинилася в стані економічного занепаду, що створило необхідність нових підходів до міжнародної співпраці.

План Маршалла (1948)

Запропонований США для економічного відновлення країн Західної Європи, заклав фундамент для майбутньої європейської співпраці.

Європейський платіжний союз (1950)

Створений для забезпечення стабільності валютних курсів і спрощення міжнародних фінансових розрахунків.

Римський договір (1957)

Заснував Європейське економічне співтовариство (ЄЕС), спрямоване на створення спільного ринку.

Перші кроки до валютної інтеграції

"Змія в тунелі" (1972)

Перша спроба інтегрувати валютні системи країн ЄЕС, що передбачала обмеження коливань валютних курсів.

Європейська валютна система (1979)

Більш структурований механізм валютної координації, що передбачав створення європейської валютної одиниці (ECU).

Політична підтримка

Ключові європейські лідери, зокрема Жан Монне та Конрад Аденауер, розуміли важливість фінансової інтеграції.

EUROPEAN EXCHANGE							
EXCHANGE RATES							
FRANCS	MARKS	DM	FRANCS	MARKS	DM	FRANCS	MARKS
559	9.59	56	1.99	75	559	95	95
559	5.95		1.99	95	555	95	55
559	9.59		1.99	95	550	55	55
559	9.59		1.95	95	555	95	55
559	9.99		9.99	95	555	55	55
598	8.59		1.95	95	555	95	55
559	9.99		1.99	95	555	55	55
9.59	5.59		5.59	95	590	55	95
559	9.99		9.99	95	590	95	55
9.50	9.55		9.99	95	555	95	95

Передумови створення Європейського валютного союзу

Європейське об'єднання вугілля і сталі (1951)

Перший крок до європейської економічної інтеграції, об'єднав шість країн.

Європейська розрахункова одиниця (ECU)

Стала прообразом майбутньої спільної валюти.

Європейське економічне співтовариство (1957)

Сприяло формуванню спільного ринку і поступовому зняттю бар'єрів.

Європейська валютна система (1970-ті)

Запровадження механізмів підтримки стабільних обмінних курсів між національними валютами.

Маастрихтський договір і критерії конвергенції

Підписання договору

Маастрихтський договір, підписаний у 1992 році, офіційно розпочав створення Європейського валютного союзу та передбачав запровадження єдиної валюти.

Критерії конвергенції

Договір визначив п'ять критеріїв, які країни мали виконати для приєднання до ЄВС, спрямованих на забезпечення макроекономічної стабільності.

Мета критеріїв

Критерії мали забезпечити економічну стабільність країн-членів та створити умови для успішного функціонування єдиної валюти.

П'ять критеріїв конвергенції

Контроль інфляції

Рівень інфляції не повинен перевищувати на 1,5% середній рівень у трьох країнах ЄС з найнижчим рівнем інфляції.

Державний борг

Не повинен перевищувати 60% від валового внутрішнього продукту (ВВП).

Бюджетний дефіцит

Не повинен перевищувати 3% від ВВП.

Стабільність валютного курсу

Країни повинні підтримувати стабільний валютний курс протягом двох років у межах механізму обмінних курсів (ERM II).

Довгострокові процентні ставки

Не повинні перевищувати більше ніж на 2% рівень трьох країн з найнижчою інфляцією.

Введення євро

1 січня 1999 року

Євро введено в безготівковий обіг у 11 країнах Європейського Союзу.

1 січня 2002 року

Євро з'явилося у вигляді банкнот і монет, ставши офіційною валютою для громадян цих країн.

Подальше розширення

З моменту створення ЄВС до єврозони приєдналися ще кілька країн, сьогодні євро є офіційною валютою в 19 із 27 країн-членів ЄС.

Переваги введення євро

TM

Спрощення торгівлі

Єдина валюта полегшила торгівлю між країнами-членами, усунувши необхідність конвертації валют.

Зменшення ризиків

Зниження ризиків валютних коливань для бізнесу та інвесторів.

Економічне зростання

Сприяння економічному зростанню через полегшення руху капіталу та інвестицій.

Міжнародна роль

Зміцнення позицій Європи у світовій економіці через створення другої за значенням світової валюти.

Заснування Європейського центрального банку

Створення ЄЦБ

Європейський центральний банк був створений 1 червня 1998 року відповідно до Маастрихтського договору.

Розташований у Франкфурті-на-Майні (Німеччина), ЄЦБ є центральним органом у складі Європейської системи центральних банків.

Основною метою створення ЄЦБ стало забезпечення стабільності євро як спільної валюти та проведення єдиної монетарної політики для країн-членів єврозони.

Роль ЄЦБ у фінансовій інтеграції

Основні договори ЄС: Паризький та Римські

Паризький договір (1951)

Перший основоположний договір, що заснував Європейську спільноту з вугілля та сталі. Підписаний шістьма державами: Бельгією, Німеччиною, Францією, Італією, Люксембургом і Нідерландами.

- Створення спільного ринку вугілля і сталі
- Вільний рух товарів без мит та податків
- Заборона державної допомоги у галузі

Римські договори (1957)

Включають Договір про заснування Європейської економічної спільноти (ЄЕС) та Договір про заснування Європейської спільноти з атомної енергії (Євратом).

- Співпраця держав у галузі економіки
- Створення спільного ринку
- Встановлення спільної торговельної політики

Основні договори ЄС: від Брюссельського до Лісабонського

Брюссельський договір (1965)

Об'єднав інституції трьох спільнот та запровадив спільні органи управління.

1

Маастрихтський договір (1992)

Створив сучасну структуру ЄС та заклав основу для запровадження євро.

3

Ніццький договір (2001)

Реформував інституційну структуру ЄС та змінив склад і повноваження Європейського Парламенту.

5

Єдиний європейський акт (1986)

Заклав правову основу для створення єдиного ринку та розширив повноваження Європейського Парламенту.

2

Амстердамський договір (1997)

Зміцнив права людини та посилив роль Європейського Парламенту.

4

Лісабонський договір (2007)

Визначив цілі та цінності Євросоюзу, запровадив посаду Голови Європейської Ради.

6

Загальна характеристика договорів ЄС

Договір	Дата підписання	Дата набуття чинності	Основна мета договору
Паризький договір	18 квітня 1951	23 липня 1952	Заснування Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС)
Римські договори	25 березня 1957	1 січня 1958	Заснування Європейської економічної спільноти (ЄЕС) і Євратому
Брюссельський договір	8 квітня 1965	1 липня 1967	Об'єднання виконавчих органів ЄЕС, ЄОВС і Євратому
Єдиний європейський акт	17 лютого 1986	1 липня 1987	Створення основ для єдиного внутрішнього ринку

Продовження характеристики договорів ЄС

Договір	Дата підписання	Дата набуття чинності	Основна мета договору
Маастрихтський договір	7 лютого 1992	1 листопада 1993	Заснування Європейського Союзу та запровадження євро
Амстердамський договір	2 жовтня 1997	1 травня 1999	Реформа інституцій ЄС, розширення повноважень Європейського парламенту
Ніццький договір	26 лютого 2001	1 лютого 2003	Реформа інституцій ЄС перед розширенням
Лісабонський договір	13 грудня 2007	1 грудня 2009	Реформа структури ЄС, створення посту Президента Європейської Ради

Фінансова криза 2008 року

Початок та поширення кризи

Криза почалася в США, коли іпотечний ринок пережив крах через ризикові кредитні продукти. Це спричинило масштабні збої у банківських системах по всьому світу, включаючи ЄС.

Країни Єврозони постраждали через зниження економічного зростання, збільшення дефіцитів бюджету та державного боргу. Найсильнішого впливу зазнали Греція, Ірландія, Португалія та Іспанія.

Боргова криза в Єврозоні

175%

Державний борг Греції

Відсоток від ВВП на піку кризи

€240B

Обсяг допомоги Греції

Загальна сума фінансової
допомоги

5

Країни під загрозою

Кількість країн, що потребували
допомоги

Вплив кризи на фінансову інтеграцію

Поглиблення інтеграції

Криза показала необхідність більш тісної координації між країнами-членами та зміцнення фінансових механізмів.

Європейський стабілізаційний механізм (ESM)

Створений у 2012 році для надання фінансової допомоги країнам ЄС через позики на вигідних умовах.

Посилення нагляду за банками

У 2014 році створено Єдиний наглядовий механізм (SSM) під керівництвом ЄЦБ для нагляду за найбільшими банками в Єврозоні.

Фіскальні реформи після кризи

Фіскальний пакт (2012)

Договір про стабільність, координацію та управління в економічному і валютному союзі, відомий як Фіскальний пакт. Передбачає посилення контролю за бюджетами країн-членів і встановлює жорсткі правила щодо дефіциту бюджету та державного боргу.

Європейський семестр (2010)

Механізм для моніторингу економічних та бюджетних політик країн-членів ЄС. Включає оцінку національних економічних планів, рекомендації від Європейської комісії та моніторинг виконання цих рекомендацій протягом року.

Наслідки кризи для європейської інтеграції

Зміцнення ролі ЄЦБ

Європейський центральний банк відіграв ключову роль у стабілізації економіки через зниження процентних ставок та запуск програми кількісного пом'якшення.

Європейський банківський союз

Створення механізмів для гарантування стійкості банківських систем і захисту депозитів у банках Єврозони.

Посилення євроскептицизму

Деякі країни-члени почали виказувати невдоволення фінансовою політикою ЄС, що посилює євроскептицизм та політичні дискусії.

Підсумки розвитку фінансової інтеграції в ЄС

Фінансова інтеграція в ЄС пройшла довгий шлях від перших кроків після Другої світової війни до створення повноцінного валютного союзу з єдиною валютою. Криза 2008 року стала серйозним випробуванням, але водночас стимулювала поглиблення інтеграції та створення нових механізмів фінансової стабільності.

Сьогодні ЄС продовжує вдосконалювати свою фінансову архітектуру, щоб забезпечити стабільність та економічне зростання для всіх країн-членів.